

Nurmijärven kunnan lausunto Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen luonnoksesta "Palvelujen verkoston kehittäminen osana tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaa"

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue on pyytänyt Nurmijärven kunnan lausuntoa luonnoksesta "Palvelujen verkoston kehittäminen osana tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaa". Lausuntoa pyydetään seuraavista kokonaisuuksista.

Palveluverkkosuunnitelman tavoite

Nurmijärven kunta pitää tärkeänä, että Keski-Uudenmaan hyvinvointialue kehittää palveluverkkoaan taloudellisesti kestäväällä tavalla, mutta samalla turvaa kasvavan kunnan asukkaille saavutettavat, yhdenvertaiset ja toimivat lähipalvelut. Palveluverkon muutoksia tulee valmistella avoimesti, riittävään vaikutusten arviointiin perustuen ja yhteistyössä kuntien kanssa.

Nurmijärven kunta ymmärtää hyvinvointialueen tarpeen sopeuttaa tilakantaansa ja hillitä kiinteistökustannusten kasvua. Tavoitetta ei kuitenkaan tule tarkastella yksinomaan tilaneliöiden tai välittömien vuokratilakustannusten kautta. Ratkaisujen tulee perustua kokonaisarvioon, jossa huomioidaan palvelujen järjestämisen kokonaiskustannukset, henkilöstön saatavuus, palvelujen saavutettavuus, asiakasvaikutukset, kuljetus- ja joukkoliikennevaikutukset sekä kunnille ja muille vuokranantajille aiheutuvat taloudelliset seuraukset.

Nurmijärvi on yli 45 000 asukkaan kasvava kunta, jonka väestörakenne on lapsivaltainen ja jossa syntyvyys on Keski-Uudenmaan korkeimpia. Samanaikaisesti ikääntyneiden määrä kasvaa voimakkaasti kaikissa kunnan päätaajamissa. Vuonna 2036 Nurmijärven asukasluvun ennakoitua olevan 49 100. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Nurmijärvi olisi asukasluvultaan Keski-Uusimaan toiseksi suurin kunta. Nurmijärven kunnan väestölaskelmien mukaan yli 64-vuotiaiden määrän arvioidaan kasvavan noin 2600 henkilöllä ja lasten ja nuorten kokonaismäärän arvioidaan pysyvän ennallaan vuosina 2025–2036. Kunta korostaa, että palveluverkon kehittämisessä tulee huomioida kunnan taajamarakenne, väestön luontaiset liikkumissuunnat, väestönkasvu sekä alueelliset erityispiirteet. Näistä syistä toimivien ja saavutettavien palvelujen turvaamisen kunnan päätaajamissa tulisi olla palveluverkkosuunnittelun keskeinen lähtökohta.

Luonnoksessa tavoitellaan vuosina 2027–2031 huomattavaa tilankäytön tehostamista ja useista nykyisistä kohteista luopumista. Samalla suunnitelmassa todetaan, että toimitilakohtaisia luopumissuunnitelmia ei ole vielä laadittu kaikkien kohteiden osalta. Nykyisellään säästötavoitteiden toteuttamiskelpoisuus tai nettovaikutukset eivät käy ilmi esityksestä. Kunnan näkemyksen mukaan säästötavoitteiden toteuttamiskelpoisuus ja nettovaikutukset tulee osoittaa kohdekohtaisesti ennen sitovia ratkaisuja. Uudis-

ja korvaavien tilojen kustannukset, muutostyöt, väistötilat, palvelujen siirtämisestä aiheutuvat toimintakulut sekä mahdolliset päällekkäiset kustannukset on sisällytettävä arvioon.

Nurmijärven näkökulmasta palveluverkon tavoitteena tulee olla vähintään kahden tarkoituksenmukaisen palvelukeskittymän ja niitä täydentävien lähi- ja liikkuvien palvelujen kokonaisuus. Klaukkala on kunnan suurin taajama, ja Rajamäen etäisyys Klaukkalasta on merkittävä. Jos palveluja keskitetään yhteen pääasialliseen sote-keskukseen, on samalla varmistettava, että keskeisiä lähipalveluja säilyy kunnan eri taajamissa.

Visio palvelujen verkostosta 2035

Kunta pitää perusteltuna monikanavaista palveluverkkoa, jossa fyysisiä palvelupisteitä täydennetään liikkuvilla ja digitaalisilla palveluilla. Digitaaliset ja liikkuvat palvelut eivät kuitenkaan kaikissa asiakasryhmissä tai kaikissa palveluissa korvaa fyysisesti saavutettavaa palvelupistettä. Vision toimeenpanossa on turvattava erityisesti lasten, ikääntyneiden, vammaisten henkilöiden, pitkäaikaissairaiden sekä ilman omaa autoa asioivien mahdollisuus saada palvelut kohtuullisesti saavutettavalla tavalla.

Nurmijärven sisäinen joukkoliikennetarjonta taajamien välillä on rajallinen. Palvelujen keskittäminen voi siten lisätä asukkaiden matka-aikoja ja kustannuksia sekä synnyttää kunnalle paineita joukkoliikennepalvelujen parantamiseen. Hyvinvointialueen tulee arvioida nämä vaikutukset osana palveluverkkoratkaisua eikä siirtää palvelujen keskittämisestä aiheutuvia välillisiä kustannuksia tosiasiallisesti kuntien tai asiakkaiden kannettaviksi.

Keusoten tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma ei riittävällä tavalla huomioi väestöennusteita ja tulevaisuuden palvelutarpeita. Sen tulisi ottaa huomioon Nurmijärven kasvu, väestön sijoittuminen, tosiasialliset liikenneväylät sekä pitkän aikavälin palvelutarpeet. Palveluverkon tulee olla vaihteittain toteutettava ja riittävän joustava, jotta sitä voidaan mukauttaa väestökehityksen ja palvelutarpeen perusteella ilman, että toimiva nykyinen kapasiteetti poistetaan ennen korvaavien ratkaisujen valmistumista.

Investoinnit ja kehitystoimet

Nurmijärven uuden sote-keskuksen hankeselvityksessä tulee tarkastella tasapuolisesti sekä uudisrakentamista että olemassa olevien kiinteistöjen hyödyntämistä ja kehittämistä. Klaukkalan terveyskeskuksen tontilla on kehittämismahdollisuuksia. Myös Nurmijärven kirkonkylän nykyinen pääterveysasema on hyväkuntoinen, ja Toreeninmäen asemakaava-alueella on rakennusoikeutta mahdolliselle uudelle kohteelle. Kunta on valmis yhteistyöhön hyvinvointialueen kanssa soveltuvien tonttien ja asemakaavoitettavien maa-alueiden kartoittamisessa tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheessa.

Kunta pitää hyvänä, että Nurmijärven kirkonkylän sote-keskuksen toiminta pyritään turvaamaan määräaikaikaisella vuokrasopimuksella uuden pysyvän ratkaisun valmistumiseen saakka. Myöskään Klaukkalan sote-yksikön toiminnasta ei tule luopua ennen kuin Nurmijärvellä on uuden sote-keskuksen tilat käytettävissä. Sopimuskauden tulee olla riittävän pitkä, jotta vuokranantajalla on tosiasialliset edellytykset kehittää kiinteistöä ja jotta vältetään lyhytjänteisistä ratkaisuista aiheutuvat hukkainvestoinnit. Uuden sopimuksen yhteydessä tilojen laajuus, vastuut muutostöistä, kustannusten kirjaaminen ja vuokrataso on arvioitava yhteistyössä. Kiinteistön yhtiöittämisvelvoite ja sen vaikutus vuokratasoon tulee huomioida sopimusratkaisussa.

Nurmijärven väliaikaisen suunterveydenhuollon yksikön sijoittamista arvioitaessa tulee huomioida olemassa olevat hyväkuntoiset ja toimintaan soveltuvat tilat. Rajamäen terveysasemalla on uudehkot suunterveydenhuollon tilat, ja toimintaa on myös kirkonkylällä ja Klaukkalassa. Vaihtoehtojen vertailussa tulee tarkastella investointikustannusten lisäksi saavutettavuutta, toteutusaikaa, väistötilatarvetta ja olemassa olevien investointien hyödyntämistä.

Kiljavan sairaalan tiloista luopumisen osalta suunnitelmassa tulee kuvata palvelutoiminnan korvaava järjestäminen, muutoksen aikataulu ja vaikutukset asiakkaille sekä alueen palvelukokonaisuudelle ennen lopullista ratkaisua.

Kunta pitää tärkeänä, että hyvinvointialue ja kunta selvittävät jatkossakin yhteistyössä monikäyttöisiä ja kustannustehokkaita tilaratkaisuja. Yhteisellä suunnittelulla voidaan löytää ratkaisuja, jotka tukevat sekä palvelujen saavutettavuutta että hyvinvointialueen taloudellisia tavoitteita. Yhteistyössä valmisteltavat tilaratkaisut voivat samalla vähentää investointitarpeita ja parantaa olemassa olevan rakennuskannan hyödyntämistä.

Muut suunnitelmaan liittyvät kommentit

Luonnoksen mukaan päätökset yksittäisten kiinteistöjen toiminnan kehittämisestä, toimintojen siirtämisestä sekä vuokrasopimusten päättämisestä tai muuttamisesta tehtäisiin seuraavassa vaiheessa viranhaltijavalmisteluna. Lisäksi luonnoksessa todetaan, että säästötoimia voitaisiin toteuttaa asiakirjassa esitettyä nopeammin tai laajemmin taikka eri kohteisiin kohdistuen.

Kirjaukset ovat liian avoimia. Suunnitelmassa tulee täsmentää, missä toimielimessä olennaiset palveluverkkoratkaisut päätetään ja mitkä ratkaisut voivat kuulua viranhaltijalle hyvinvointialueen hallintosäännön nojalla. Yksittäistä kiinteistöä koskeva ratkaisu voi tosiasiallisesti merkitä palvelun lakkauttamista tai olennaista siirtämistä, jolloin asiaa ei tule käsitellä pelkkänä toimitila- tai sopimusratkaisuna. Viranhaltijapäätöksillä ei voida myöskään muuttaa palveluverkon poliittisesti hyväksyttyjä keskeisiä linjauksia.

Kunta pitää tärkeänä, että palveluverkkosuunnitelman jatkovalmistelussa vuoropuhelua kuntien, asukkaiden ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa jatketaan. Palveluverkkoa koskevat olennaiset muutokset on valmisteltava siten, että päätöksentekijöillä olisi käytettävissään riittävä ja ajantasainen

vaikutusten arviointi. Asukkaille, palvelujen käyttäjille, henkilöstölle, kunnille ja muille keskeisille sidosryhmille tulisi varata asian laatuun nähden riittävät osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ennen päätöksentekoa. Jos toteutettavat toimet poikkeavat olennaisesti nyt lausuttavana olevasta suunnitelmasta, niiden vaikutukset on arvioitava ja niitä koskeva kuuleminen järjestettävä erikseen.

Kunta korostaa, että palveluverkon kehittämisen tulee tapahtua aidossa yhteistyössä hyvinvointialueen ja kuntien kanssa. Uudisrakennuksia, kaavoitusta ja nykyisten kiinteistöjen kehittämistä koskevat neuvottelut on käynnistettävä riittävän varhaisessa vaiheessa. Mahdollisimman tiivis ja ajoissa aloitettu vuoropuhelu hankkeista on edellytys sille, että erilaiset maankäyttöön ja kaavoitukseen liittyvät ratkaisut voidaan toteuttaa toivotussa aikataulussa.

Nurmijärven kunta suhtautuu kriittisesti ratkaisuun, jossa, tällä hetkellä yli 45 000 asukkaan ja lähitulevaisuudessa yli 50 000 asukkaan, kasvavan kunnan palvelut keskitettäisiin pitkällä aikavälillä käytännössä yhteen toimipisteeseen ilman riittävää lähipalveluverkkoa. Kunta pitää parhaana mallia, jossa Nurmijärven alueella säilyy kaksi vahvaa palvelupistettä ja niitä täydentävät tarkoituksenmukaiset lähi-, liikkuvat ja digitaaliset palvelut.

Mikäli Klaukkala kunnan suurimpana taajamana jää ilman toimipistettä, niin merkittävä osa nurmijärveläisistä palvelujen käyttäjistä suuntautuu todennäköisimmin Vantaa-Keravan hyvinvointialueen palvelujen käyttäjiksi.

Nurmijärven kunta korostaa, että palveluverkkoratkaisujen tulee vahvistaa hyvinvointialueen toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä huolehtia järjestämisvastuustaan koko alueellaan. Kasvavan ja väestöltään merkittävän kunnan palveluiden saavutettavuutta ei tule heikentää ratkaisulla, jotka perustuvat ensisijaisesti yksittäisten toimitilojen tai lyhyen aikavälin kustannusten tarkasteluun. Hyvinvointialueen pitkäjänteinen kehittäminen edellyttää, että palveluverkkoratkaisut valmistellaan avoimesti, niiden vaikutukset arvioidaan kattavasti ja kuntien erilaiset tarpeet sekä väestökehitys huomioidaan tasapuolisesti päätöksenteossa.